

Sygn. akt IV CSK 493/13

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku J. K.
przy uczestnictwie A. K. i B. J.
o zmianę postanowienia Sądu Rejonowego w B.
z dnia 7 października 2010 r., sygn. akt II Ns [...],
o stwierdzenie nabycia spadku
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 lutego 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania A. K.
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 26 kwietnia 2013 r., sygn. akt II Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) przyznaje adwokat A. G.-K. ze środków budżetowych Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w B. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł wraz z należnym podatkiem od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną uczestnikowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jest konsekwencją oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uczestnik powołał się na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) wynikającą z rażącego naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów postępowania, a mianowicie art. 679 k.p.c. co miało wpływ na wynik sprawy oraz z naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 21 Konstytucji RP przez jego niezastosowanie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przedstawienia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga

kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, Lex nr 1232793).

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego postanowienia nie usprawiedliwia tezy, że skarga kasacyjna uczestnika jest oczywiście uzasadniona. Z art. 679 § 1 k.p.c. wynika, że ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość. Sąd drugiej instancji dokonał wykładni tego przepisu z odwołaniem się do poglądów wyrażonych w licznie przytoczonych orzeczeniach Sądu Najwyższego, co skarżący kwestionuje, zarzucając, że stany faktyczne ocenione przez Sąd Najwyższy istotnie różniły się od stanu faktycznego rozważanego w niniejszej sprawie. Różnica miała polegać na tym, że wnioskodawca i skarżący - uczestnik nie mieli w toku postępowania wiedzy, że uczestniczka B. J. była jedynie wychowywana, lecz nie została przysposobiona przez ich ojca, po którym spadek podlegał stwierdzeniu przez sąd. Jeśli nawet wnioskodawczyni i uczestnikom brakowało w toku postępowania spadkowego tego rodzaju wiedzy, to nie sposób jest twierdzić, że nie mogli jej pozyskać najpóźniej w czasie trwania postępowania spadkowego. Wnioskodawca i uczestnicy postępowania przez całe lata funkcjonowali w określonych relacjach rodzinnych, był im znany fakt, że B. J. nosi nazwisko rodowe M., a nie nazwisko spadkodawcy – K.. Już sama ta okoliczność powinna wyczulić strony na potrzebę udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy więzi B. J. ze spadkodawcą wynikały ze sprawowania nad nią faktycznej opieki przez spadkodawcę, czy z przysposobienia. W postanowieniach z 13 października 2004 r., III CK 82/03, Lex nr 589986 oraz z 23 listopada 2011 r., IV CSK 141/11, Lex nr 1111010, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że postępowanie przewidziane w art. 679 k.p.c. nie służy ani naprawie błędów sądu popełnionych w postępowaniu spadkowym ani usunięciu skutków niezajomości prawa przez uczestników tego postępowania, lecz jedynie umożliwieniu zmiany postanowienia spadkowego

w razie wykrycia okoliczności i dowodów, których zainteresowany nie mógł, z różnych przyczyn, powołać w postępowaniu spadkowym.

Z art. 21 ust. 1 Konstytucji wynika, że Rzeczypospolita Polska chroni własność i prawo dziedziczenia. Ta deklaracja konstytucyjna sama w sobie nie jest podstawą do dochodzenia między uczestnikami obrotu prawnego jakichkolwiek roszczeń w związku z dziedziczeniem ani też do wyznaczenia zasad, według których ma ono przebiegać po konkretnej osobie. Porządek dziedziczenia wyznaczają ustawy zwykłe. Te same ustawy określają zasady, według których ma nastąpić jego stwierdzenie oraz granice, w których dopuszczalne jest wzruszenie orzeczenia stwierdzającego ten porządek dziedziczenia. Przepisy prawa spadkowego – materialnego i procesowego, ustanowione zostały po to, by zrównoważyć interesy spadkodawców i spadkobierców z interesami pozostałych uczestników obrotu prawnego, z zagwarantowaniem pewności i stabilności tego obrotu. Skutki uchybienia tym zasadom nie mogą być dowolnie sanowane z powołaniem się na art. 21 Konstytucji.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu, przy czym co do kosztów postępowania stosownie do art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 2 i § 13 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 461), orzeczono jak w sentencji.

[aw]

es